

Handläggare
Rebecca Kihlman
Telefon 08-508 27 519**Till**
Stadsbyggnadsnämnden

Godkännande av förslag till detaljplan för del av Norra Djurgården 1:1. Uggleviksreservoaren, i stadsdelen Ladugårdsgärdet (vattenreservoar)

Förslag till beslut

1. Stadsbyggnadsnämnden godkänner förslaget till detaljplan.
2. Förslaget överlämnas till kommunfullmäktige för antagande.

Monika Joelsson
Tf StadsbyggnadsdirektörMartin Schröder Maria Sahlstrand
Tf Avdelningschef Enhetschef

SAMMANFATTNING

Planen syftar till att möjliggöra ett uppförande av en ny vattenreservoar inom Uggleviken för att därigenom säkra Stockholms dricksvattenförsörjning.

Planförslaget ställdes ut för granskning under perioden 18 maj – 14 juni 2022. Under granskningen har 17 stycken yttranden inkommit varav 9 stycken inte hade någon erinran.

Länsstyrelsen tillstyrker planförslaget men framför synpunkter vad gäller dagvatten. De kulturvårdande remissinstanserna avstyrker rivning av den befintliga vattenreservoaren. Ett flertal som framför synpunkter menar att förslaget med placering inom nationalstadsparken och riksintresset Stockholms innerstad med Djurgården inte är förenligt med gällande lagstiftning. De önskar därför att en ny vattenreservoar uppförs på annan plats och att befintlig reservoar bevaras.

Stadsbyggnadskontorets bedömning är att förslaget är förenligt med lagstiftningen för nationalstadsparken då anläggningen är att betrakta som en redan etablerad verksamhet inom parken.

StadsbyggnadskontoretFleminggatan 4
Box 8314
104 20 Stockholm
Telefon 08-508 27 300
stadsbyggnadskontoret@stockholm.se
start.stockholm*Bilagor: Plankarta, planbeskrivning, samrådsredogörelse GDPR,
granskningsutlåtande GDPR samt MKB*

Planförslaget innebär en omsorgsfull gestaltning som anpassats till nationalstadsparkens mycket höga natur- och kulturvärden liksom riksintresset Stockholms innerstad med Djurgården och bedöms inte utgöra påtaglig skada på riksintressena.

Marken ägs av staten genom Statens Fastighetsverk. Kungen har dispositionsrätt till marken, dispositionsrätten förvaltas av Kungliga Djurgårdens förvaltning. Kungliga Djurgårdens förvaltning upplåter marken genom arrende till Stockholm Vatten och Avfall.

Inkomna synpunkter föranleder en komplettering av planbeskrivningen vad gäller dagvatten. Ändringen utgör mindre justeringar och innebär inte en väsentlig ändring av planförslaget. Kontoret föreslår att stadsbyggnadsnämnden godkänner förslaget till detaljplan och att förslaget överlämnas till kommunfullmäktige för antagande.

UTLÅTANDE

Syfte

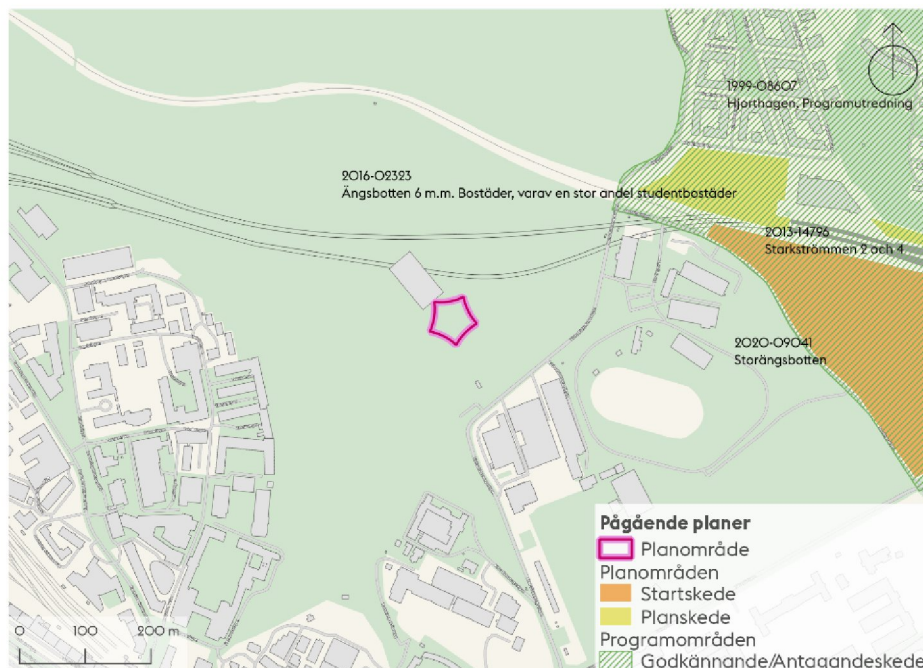
Huvudsyftet med detaljplanen är att möjliggöra ett uppförande av en ny vattenreservoar inom Uggleviken för att därigenom säkra Stockholms dricksvattenförsörjning.

Byggnaden kommer att utgöra ett nytt landmärke i stadssiluetten och ansluter därmed till en tradition där kommunaltekniska anläggningar tillåts manifesteras sig i siluetten. Det ställer krav på att den nya vattenreservoaren utformas med en medveten och omsorgsfull arkitektonisk gestaltning. Syftet är att den nya vattenreservoaren ska anpassas till platsens mycket höga kultur- och naturvärden.

Bakgrund

Plandata

Planområdet omfattar del av fastigheten Norra Djurgården 1:1, Uggleviksreservoaren. Området ligger i Lill-Jansskogen, öster om Östermalms idrottsplats.

Pågående detaljplaner i området

Ängsbotten, Dp 2016-02323, samrådsskede

Planen syftar till att möjliggöra bebyggelse för främst bostadsändamål på mark som tidigare använts för industriändamål. Planen innehåller även park samt en ny vägsträckning och vägbro över Värtabanan.

Starkströmmen, Dp 2013-14796, granskningsskede

Detaljplanen syftar till att möjliggöra bebyggelse för kontorsändamål samt för en driftdepå för Norra länken.

Storängsbotten, Dp 2020-09041, samrådsskede

Detaljplanen syftar till att utveckla Idrottsparken inom Storängsbotten för idrott, rekreation, evenemang och hälsovård.

Hjorthagen, Dp 2021-14449, samrådsskede

Hjorthagen utgör del i stadsutvecklingsområdet Norra Djurgårdsstaden. En utveckling av Hjorthagens bebyggelsestruktur med bostäder och service, och som bidrar till att koppla samman stadsdelarna bättre, föreslås.

Gällande detaljplaner

För fastigheten gäller:

- Ob 87032, Områdesbestämmelser för del av norra innerstaden i Stockholm, planen vann laga kraft 1989-05-31.
- Dp 93002A, för Norra Länken delen Värtan, planen vann laga kraft 1996-10-24.

Markägoförhållanden

Marken ägs av staten genom Statens Fastighetsverk. Kungen har dispositionsrätt till marken, dispositionsrätten förvaltas av Kungliga Djurgårdens förvaltning. Kungliga Djurgårdens förvaltning upplåter marken genom arrende till Stockholm Vatten och Avfall.

Relaterade beslut och styrande dokument

Riksintressen

Planområdet är beläget inom riksintresset för kulturmiljövården Stockholms innerstad med Djurgården (AB 115) som är skyddad enligt miljöbalken 3 kap 6§.

Planområdet är beläget inom området Ulriksdal-Haga-Brunnsviken-Djurgården som utgör den Kungliga Nationalstadsparken. Nationalstadsparken omfattas av miljöbalken 4 kap 7§ som ska skydda det historiska landskapet med dess natur- och kulturvärden.

Planområdet ligger inom en central del av FAB 13 Ulriksdal-Haga-Djurgården som utgör riksintresse för friluftslivet enligt 3 kap 6 § miljöbalken.

Översiktsplan

I översiktsplanens stadsutvecklingskarta är Uggleviken markerad som skyddat område, *Natur-och kulturresevat, nationalstadspark eller världsarv*. Uggleviksreservoaren ligger inom nationalstadsparken.

Översiktsplan för Nationalstadsparken - Stockholmsdelen

I den fördjupade översiktsplanen för Nationalstadsparken – Stockholmsdelen anges att Uggleviksreservoaren ligger inom det så kallade *Norra Djurgården parklandskap och naturmiljö*.

Inriktningen för *Norra Djurgården parklandskap och naturmiljö* är att den fortsatt ska utvecklas för rekreationsanvändning. Grundläggande karaktärer och särskilda kulturhistoriska värden i byggnader, parker och miljöer ska samtidigt bevaras.

I den fördjupade översiktsplanen för Nationalstadsparken – Stockholmsdelen nämns att Uggleviksreservoaren sätter sin prägel på delar av Lill-Jansskogen. I planen anges även att anläggningen fyller en viktig funktion för stadens utveckling och att det är angeläget att utbyggnader kan genomföras och funktionen därmed upprätthållas.

Regional utvecklingsplan för Stockholms län (RUFS)

I avsnittet om tekniska försörjningssystem i RUFS 2050 lyfts utmaningen att säkerställa tillgången till dricksvatten för den växande befolkningen som en knäckfråga för framtiden.

Regional vattenförsörjningsplan

Den regionala vattenförsörjningsplanen antogs år 2018, som en del av RUFS 2050. Planen innehåller en rad förslag och slutsatser för att möta framtidens vattenförsörjning. I länet behöver stora investeringar göras för att trygga dricksvattenförsörjningen. För att säkerställa god leveranssäkerhet behöver dricksvattensystemet vara robust. Det förutsätter att ledningsnätet och teknisk utrustning håller god standard och tillräcklig kapacitet att leverera den mängd vatten som behövs. Möjligheten till byggnation och utveckling i länets kommuner är beroende av en trygg tillgång till dricksvatten av god kvalitet.

Kommunala beslut i övrigt

Kommunfullmäktige fattade den 27 januari 2020 ett inriktningsbeslut angående investering i ny vattenreservoar i Uggleviken.

Nuvarande förhållanden

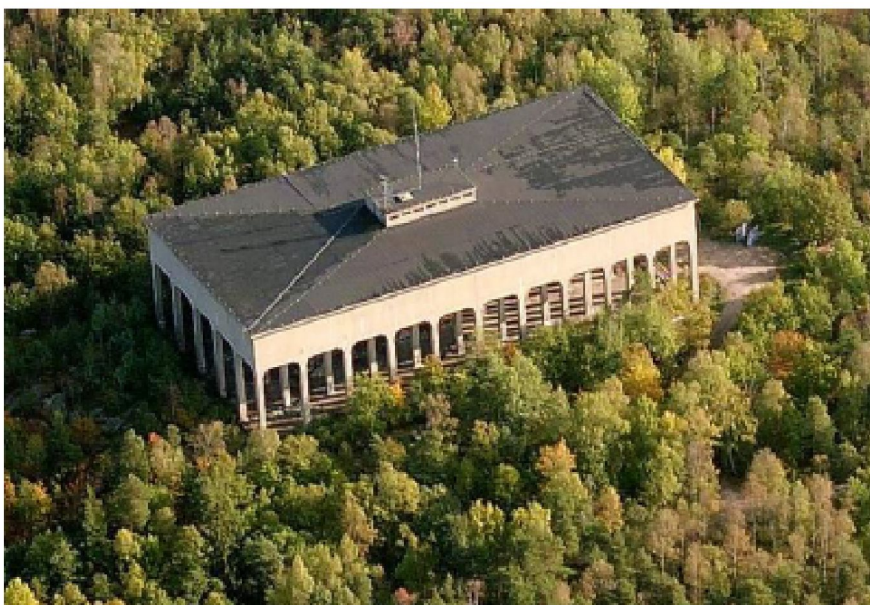
Området ligger inom Norra Djurgården som bland annat är ett stort natur- och friluftsområde inom Nationalstadsparken. Norra Djurgården har en kulturprägel som ännu ger uppfattning om hur Djurgårdslandskapet såg ut under 1600- och 1700-talen, då det var präglad av den kungliga jaktparken.

Nästan hela utredningsområdet har klassats som ett naturvärdesobjekt med påtagligt naturvärde. Naturmiljön inom och i anslutning till planområdet är värdefull för ekologiska spridningssamband såväl lokalt som regionalt. Planområdet är placerat inom en del av ett kärnområde i ett av stadens ekologiskt särskilt betydelsefulla områden. Planområdet utgör även en liten del av habitatnätverk för barrskogsfåglar, groddjur och eklevande arter. Ekbeståndet i Nationalstadsparken är särskilt värdefullt för parkens naturmiljövärden. Vidare ligger planområdet inom ett kärnområde för Järvakilen som är en av regionens gröna kilar.

Uggleviksreservoaren är en av Stockholms större vattenreservoarer, ritad av arkitekten Paul Hedqvist och togs i drift 1935. Platsen för byggnaden betraktades även vid tiden för uppförandet som ett känsligt landskap varför Hedqvist utformade byggnaden i ett utbrett liggande plan med en pelarhall med höga betongpelare som bär upp den väldiga vattenbehållaren. Anläggningen är utformad med klas-

sicistiska attribut i tempelform med pelare och kapital. Byggnaden är uppförd helt i betong och utformningen är starkt förenklad vilket för tankarna till funktionalismen.

I Stadsmuseets kulturhistoriska klassificeringskarta är Uggleviks-reservoaren markerat med grönt. Det innebär att byggnaden har höga kulturvärden och att den är särskilt värdefull från historisk, kulturhistorisk, miljömässig och konstnärlig synpunkt.

Den befintliga Uggleviksreservoaren på Katrumpsbackens topp i Lill-Jansskogen togs i drift 1935. Ritad av arkitekten Paul Hedqvist.

Planförslaget

Syfte och huvuddrag

Huvudsyftet med detaljplanen är att möjliggöra uppförande av en ny vattenreservoar inom Uggleviken för att därigenom säkra Stockholms dricksvattenförsörjning.

Byggnaden kommer att utgöra ett nytt landmärke i stadssiluetten och ansluter därmed till en tradition där kommunaltekniska anläggningar tillåts manifesteras sig i siluetten. Det ställer krav på att den nya vattenreservoaren utformas med en medveten och omsorgsfull arkitektonisk gestaltning. Syftet är att den nya vattenreservoaren ska anpassas till platsens mycket höga kultur- och naturvärden.

Den nya vattenreservoaren uppförs i en riktninglös volym med fem hörn, en pentagon. Byggnadens fem sidor utförs konkava och

hörnen accentueras med en förhöjning vilket innebär att dess avslut tecknar sig som en krona i stadens siluett. Pentagonformen exponerar flera fasader och bryter ned skalan. De konkava fasaderna reflekterar ljuset och skapar ett spel mellan ljus och skugga på byggnaden.

Ambitionen är att förankra byggnaden i parklandskapet på Djurgården. Vattencisternen vilar på ett mittorn och en högrest pelarsal. Pelarsalen monumentaliserar anläggningen och anspelar på det antika rundtemplet. Byggnaden samspelar med den omkringliggande naturen genom de många pelarna som utgör en suggestiv skog i skogen.

Vattenreservoaren är ett skyddsobjekt och omgärdas av ett staket som utformats i samklang med byggnadens arkitektur och den känsliga platsens värden.

Utanför planområdet anläggs en ny angöringsväg samt en serviceyta närmast byggnaden. Dessa ska utföras i ett genomsläppligt material och i huvudsak vara vegetationsbeklädda. Syftet är att ytorna ska integreras med det omgivande parklandskapet.

Efter färdigställandet av den nya vattenreservoaren kommer den äldre vattenreservoaren rivas och platsen återställas till naturmark. Syftet är att ersätta den naturmark som tas i anspråk av den nya vattenreservoaren.

Arkitektonisk idé

Den nya vattenreservoaren uppförs i en riktningslös volym med fem hörn, en pentagon. Pentagonformen exponerar flera fasader och bryter ned skalan. Byggnadens fem sidor utförs konkava och hörnen accentueras med en förhöjning vilket innebär att dess avslut tecknar sig som en krona i stadens siluett. De konkava fasaderna reflekterar ljuset och skapar ett spel mellan ljus och skugga på byggnaden.

Pentagonformen exponerar flera fasader och de konkava sidorna skapar ett spel mellan ljus och skugga på byggnaden. Drönbild mot sydväst. Källa: Wingårdhs Arkitekter

Byggnaden består av tre delar, vattencisternen, pelarsalen och podiet. Vattencisternen vilar på ett mittorn omgärdat av en pelarsal. Byggnaden samspelar med den omkringliggande naturen genom de många pelarna som utgör en suggestiv skog i skogen.

Vattencisternen vilar på ett mittorn omgärdat av en pelarsal. Källa: Wingårdhs Arkitekter

Byggnaden utförs i betong, gjutna mot brädform. På den övre delen som rymmer vattencisternen ges fasaderna en dekoration i relief. Den djupa reliefen ger byggnaden en detaljering som kan upplevas både på nära och långt håll.

Den nya vattenreservoaren gestaltas med längsgående dekoration i djup relief. I en av dessa håligheter anornas en häckningsplats för berguv. Källa: Wingårdhs Arkitekter

Planförslagets konsekvenser

En socialt sammanhållen stad

Trygghet

Uggleviksreservoaren är ett skyddsobjekt vilket innebär att området kommer att hägnas in. Området där reservoaren är belägen består av naturmark med stora möjligheter till rekreation. Vid en utveckling av reservoaren skapas möjligheter att stärka trygghet i området.

Kulturmiljö i en växande stad

Stadsbyggnadskontorets sammanvägda bedömning är att de negativa konsekvenserna på kulturmiljön av planförslaget bedöms som måttliga, vilket stöds av MKB:n.

Arkitektur och gestaltning

Stockholm ska främja kvalitativ och innovativ arkitektur i alla skalor. Arkitekturens viktigaste uppgift är att säkerställa att nya byggnader och platser ger mervärden till staden och invånarna. De

val som görs genom arkitekturen påverkar Stockholmsarna för lång tid framöver och blir en del av det framtida kulturarvet.

Kontorets bedömning är att förslaget håller en hög kvalitativ gestaltning och kommer att bidra till arkitektoniska mervärden i staden genom att ansluta till en tradition där kommunaltekniska anläggningar tillåts manifesteras sig i siluetten.

Grön och vattennära stad

Sammantaget bedöms detaljplanen medföra små till måttliga negativa konsekvenser för naturmiljön och den biologiska mångfalden i området.

Kulturliv, idrott och rekreation

Planförslaget bedöms inte påverka rekreationsvärdena i Nationalstadsparken eller värdena i riksintresset för friluftsliv.

Teknisk försörjning

Att bygga nya kommunaltekniska anläggningar är en självklar del i stadsutvecklingen och skapar förutsättningar för en väl fungerande stad och goda livsmiljöer på lång sikt.

Planprocess

Process

Planarbetet bedrivs med utökat förfarande. Samråd för miljökonsekvensbeskrivningen har skett parallellt med detaljplanen.

Aktuell detaljplan ställdes ut för granskning under perioden 18 maj – 14 juni 2022. Information skickades ut enligt sändlista till remissinstanser, berörda sakägare enligt fastighetsförteckningen samt andra intressenter som under samrådet skriftligen framfört synpunkter. Övriga informerades genom annons i Dagens Nyheter och SvD den 18 maj 2022 samt i Mitt i Östermalm den 21 maj 2022. Planförslaget visades i Tekniska Nämndhuset samt på stadsbyggnadskontorets hemsida.

Synpunkter inkomna under granskning

Tidigare ställningstaganden i ärendet

Ärendet behandlades i stadsbyggnadsnämnden 28 maj 2020 vid beslut om planstart. Nämnden beslutade om planstart i enlighet med stadsbyggnadskontorets tjänsteutlåtande.

Nästa tillfälle ärendet behandlades i stadsbyggnadsnämnden var 24 mars 2022 vid redovisning av plansamråd. Nämnden godkände

redovisningen och beslutade om revidering av planförslaget och att det skulle ställas ut för granskning i enlighet med stadsbyggnadskontorets utlåtande.

Samlade synpunkter

Under granskningen har 17 stycken yttranden inkommit var av 9 stycken inte hade någon erinran.

Länsstyrelsen tillstyrker planförslaget men framför synpunkter vad gäller dagvatten. De kulturvårdande remissinstanserna avstyrker rivning av den befintliga vattenreservoaren. Ett flertal som framför synpunkter menar att förslaget med placering inom nationalstadsparken och riksintresset Stockholms innerstad med Djurgården inte är förenligt med gällande lagstiftning. De önskar därför att en ny vattenreservoar uppförs på annan plats och att befintlig reservoar bevaras.

Stadsbyggnadskontorets bedömning är att förslaget är förenligt med lagstiftningen för nationalstadsparken då anläggningen är att betrakta som en redan etablerad verksamhet inom parken.

Planförslaget innebär en omsorgsfull gestaltning som anpassats till nationalstadsparkens mycket höga natur- och kulturvärden liksom riksintresset Stockholms innerstad med Djurgården och bedöms inte utgöra påtaglig skada på riksintressena.

Revidering efter granskning

Inkomna synpunkter föranleder mindre ändringar i planbeskrivningen. Planbeskrivningen kompletteras med förtydliganden kring dagvatten och dagvattenutredningen revideras. Ändringarna utgör mindre justeringar och innebär inte en väsentlig ändring av planförslaget.

Undersökning av betydande miljöpåverkan

Stadsbyggnadskontoret har i samband med plansamråd beslutat att detaljplanens genomförande kan antas medföra sådan betydande miljöpåverkan som avses i 6 kap. miljöbalken att en miljöbedömning behövde göras. Detta utvecklas ytterligare i planbeskrivningen. De aspekter som gör att planen kunde antas medföra betydande miljöpåverkan bedömdes vara:

- påverkan på kultur- och naturmiljö samt rekreation och friluftsliv

Aspekterna är behandlade i detaljplanens miljökonsekvensbeskrivning som ingick i plansamrådet och sedan, efter revidering, i granskningen. Samråd med länsstyrelsen om huruvida planen kan antas medföra betydande miljöpåverkan har skett.

Planavtal

Planavtal har tecknats med byggaktören för att täcka kontorets kostnader i samband med upprättande av detaljplanen.

STADSBYGGNADSKONTORETS SAMMANVÄGDA STÄLLNINGSTAGANDE

Stockholms kraftiga tillväxt innebär ytterligare behov av kapacitet och teknisk funktion i stadens försörjningssystem. Dricksvattnet är vårt viktigaste livsmedel och det är avgörande att långsiktigt trygga dess kvalitet och kvantitet. Planens genomförande är ett nödvändigt bidrag för att säkra Stockholms dricksvattenförsörjning för flera generationer framåt.

Förslaget innebär att den befintliga Uggleviksreservoaren ersätts med en ny anläggning, strax söder därom. Lokaliseringsutredningen har pekat på fördelarna att placera den nya reservoaren i anslutning till befintlig huvudvattenledning inom förbrukningsområdet. Det innebär att parkmark inom nationalstadsparken tas i anspråk. Den befintliga vattenreservoaren rivs och naturmark återetableras i dess ställe efter rivning.

Stadsbyggnadskontoret bedömer att förslaget är förenligt med lagstiftningen för nationalstadsparken då anläggningen är att betrakta som en redan etablerad verksamhet i parken. Den aktuella förnyelsen av infrastrukturen möjliggör en väsentlig förbättring av funktionen med avseende på dricksvattenförsörjningen och människors hälsa.

Planförslaget innebär en omsorgsfull gestaltning som anpassats till nationalstadsparkens mycket höga natur- och kulturvärden liksom till riksintresset Stockholms innerstad med Djurgården. Den nya vattenreservoaren uppförs i en riktningslös volym med fem hörn, en pentagon. Hörnen accentueras med en förhöjning vilket innebär att dess avslut tecknar sig som en krona mot himlen. Byggnaden kommer att utgöra ett nytt landmärke och ansluter därmed till en tradition där kommunaltekniska anläggningar tillåts manifesteras sig i stadsiluetten. Byggnaden har getts en riktningslös form för att

minska påverkan i siluetten och bedöms inte utgöra påtaglig skada på berörda riksintressen.

Kontoret föreslår att stadsbyggnadsnämnden godkänner förslaget till detaljplan och att förslaget överlämnas till kommunfullmäktige för antagande.

SLUT